

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.396/2019/12.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. június 12.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette

Terhelt: terhelt

Első fok: Veszprémi Járásbíróság, 5.Bk.1865/2013/2., végzés,
tárgyalás mellőzésével, 2014. január 8., jogerő: 2014. január 27.

Az indítvány előterjesztője: Veszprém Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A költségvetési csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Veszprém Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Járásbíróság 5.Bk.1865/2013/2. számú végzését megváltoztatja, és a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

Elrendeli a terhelt által vagyonek Kobzás címén az államnak megfizetett 182.970 (száznolcvankettőezer-kilencszázhetven) forintnak a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt történő visszatérítését a terhelt részére.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 19.050 (tizenkilencezer-ötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

- [1] A Veszprémi Járásbíróság a 2014. január 8. napján - tárgyalás mellőzésével - meghozott 5.Bk.1865/2013/2. számú végzésével a terhelttel szemben költségvetési csalás bűntette [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 396. § (1) bekezdés a) pont és (2) bekezdés a) pont] miatt 1 évi börtönben végrehajtandó szabadságvesztést szabott ki, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette és akként rendelkezett, hogy a terhelt a szabadságvesztésből - végrehajtásnak elrendelése esetén - legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Emellett a terhelttel szemben 502.265 forint összegre vagyonelkobzást rendelt el.
- [2] A végzés - tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában - 2014. január 27-én első fokon jogerőre emelkedett.
- [3] A bíróság jogerős ügydöntő végzésében megállapított tényállás szerint a terhelt 2011. évben kereset-kiegészítés céljából összesen 1.112.260 forint értékben értékesített fémhulladékot egy vas-fém hulladék kereskedelmi kft. részére, 67.100 forint értékben pedig egy másik kft. részére. Ekként 2011. évben 1.179.360 forint önálló tevékenységből származó jövedelemmel rendelkezett. A terhelt a fenti tevékenységével kapcsolatban nem tett eleget az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 14. § (1) bekezdés c) és d) pontjában írt adóbevallási és adófizetési kötelezettségének, és ezzel 2011. évben a költségvetés személyi jövedelemadó bevételének összegét 215.681 forinttal, az egészségügyi hozzájárulás bevételének összegét 286.584 forinttal csökkentette. A terhelt így 2011. évben a költségvetés bevételének összegét összesen 502.265 forinttal csökkentette.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Veszprém Megyei Főügyészség Bf.149/2019/1-I. szám alatt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatását és a terhelt felmentését, valamint az általa vagyonelkobzás címén esetlegesen megfizetett összegnek a terhelt részére való visszatérítését indítványozta.
- [5] Indokául utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja.tv.) szabályainak - a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző - az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről és a jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendeléséről szóló 2/2016. (II. 8.) AB határozat 1. pontjában megállapította, hogy a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történt közzétételére, 2014. január 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette, míg a határozat 2. pontjában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.
- [6] Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában csupán azon jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát rendelte el, amelyekben az ügyben eljáró bíróságok a megsemmisített jogegységi határozatot alkalmazták. Így azon büntetőügyekkel összefüggésben, amelyekben az eljárás egyetlen szakaszában sem található hivatkozás a jogegységi határozatra (sem a szakvéleményekben, sem a vádiratban, sem az ítéletben), a Be. 649. § (3) bekezdése alapján nincs helye felülvizsgálati eljárás lefolytatásának, és a Be. 651. § (3) bekezdésére figyelemmel a legfőbb ügyész nem köteles hivatalból felülvizsgálati indítványt benyújtani.
- [7] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján ugyanakkor a bíróság jogerős ügydöntő

határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt állapította meg a terhelt bűnösségét. E rendelkezésre figyelemmel vizsgálni kell, hogy a később alaptörvény-ellenesnek minősített jogegységi határozat kifejezett alkalmazása nélkül, de az abban írt jogértelmezési módnak megfelelően lefolytatott büntetőeljárásokban a büntetőjogi felelősség tárgyában levont jogkövetkeztetés miként alakulna, ha a jogalkalmazók az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezési módot választanák. Amennyiben ennek eredményeképpen a terhelt felmentésének lenne helye, a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján a terhelt javára felülvizsgálatnak van helye.

- [8] Az irányadó tényállás rögzíti, hogy a terhelt a 2011. adóévben - ingók (fémhulladékok) értékesítése után - mekkora összegű bevételhez jutott. Ehhez képest annak megítélése, hogy az általa ilyen módon megszerzett pénzösszeg után milyen nemű és mértékű adót kellett volna fizetnie, nem ténykérdés, hanem az - Alkotmánybíróság döntésének megfelelően értelmezett - adójogi jogszabályokon alapuló jogkérdés, amelyet a vád keretei között kell vizsgálni. A vádhatóság 1.179.360 forint bevétellel összefüggésben, személyi jövedelemadó és egészségügyi hozzájárulás adónemekben tette vád tárgyává a bevallási és befizetési kötelezettség megszegését, azaz a terhelt büntetőjogi felelőssége is csak ezen két adónemben vizsgálható.
- [9] Az Szja.tv. 2012. január 1. napját megelőzően hatályban volt 58. § (8) bekezdése értelmében az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelemre vonatkozó különleges szabályokat [58. § (1)-(7) bekezdés] abban az esetben nem lehet alkalmazni, ha a vagyontárgy átruházása üzletszerűen történik. Az Szja.tv. 58. § (8) bekezdése maga határozza meg, hogy az idézett rendelkezés alkalmazásában az átruházás akkor minősül üzletszerűnek, ha ellenérték fejében történik, és az ügylettel kapcsolatban a magánszemélynek az általános forgalmi adó szabályszerűen bejelentkezett alanyaként az adólevonási joga megnyílik. A terhelt nem jelentkezett be szabályszerűen az általános forgalmi adó alanyaként, így - figyelemmel a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban írtakra is - az Szja.tv. 58. §-a szempontjából a vagyónátruházás üzletszerűsége nem állapítható meg, amelynek következtében esetében a személyi jövedelemadó megállapítása tekintetében az Szja.tv. 58. § (1)-(7) bekezdéseiben található rendelkezéseket kell alkalmazni.
- [10] Az Szja.tv. 58. § (1) bekezdése értelmében az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelmet azon a napon kell megszerzettnek tekinteni, amikor az erről szóló szerződés kelt. Szerződés hiányában a jövedelem megszerzésének időpontjára az általános szabályokat kell alkalmazni. A (2) bekezdés szerint ingó vagyontárgy átruházásából származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély az átruházásra tekintettel megszerez; ilyennek minősül különösen az eladási ár. A (3) bekezdés meghatározása alapján az átruházásából származó jövedelmet úgy kell megállapítani, hogy a bevételből le kell vonni az átruházó magánszemélyt terhelő következő igazolt költségeket (kivéve azokat, amelyeket valamely tevékenységből származó bevételével szemben költségként már elszámolt): a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat; az értéknövelő beruházásokat, valamint az átruházással kapcsolatos kiadásokat. A (4) bekezdés tartalmazza azon tényezőknek a felsorolását, amelyeket megszerzésre fordított összegnek lehet tekinteni, az (5) bekezdés pedig akként rendelkezik, hogy ha a megszerzésre fordított összeg a (4) bekezdés rendelkezései szerint nem állapítható meg, akkor a bevétel 25 százaléka számít jövedelemnek.
- [11] Az irányadó tényállás, valamint a rendelkezésre álló iratok nem tartalmaznak adatokat arra vonatkozóan, hogy a 2011. évben keletkezett bevételekkel összefüggésben a terheltnek milyen költségei merültek fel, így az Szja.tv. 58. § (5) bekezdésében írt rendelkezés alkalmazandó, amely szerint jövedelemnek a bevétel 25 százalékát kell tekinteni. A terheltnek a személyi jövedelemadó alapját képező jövedelme így e számítás szerint a 2011. évben $[(1.112.260 + 67.100) \cdot 0,25 =]$ 294.840 forint volt.
- [12] Az Szja.tv. 2011-ben hatályos 8. § (1) bekezdése értelmében az Szja.tv. hatálya alá tartozó jövedelem után az adó mértéke - eltérő rendelkezés híján - az adóalap 16 százaléka. Figyelemmel arra, hogy 2011-ben az Szja.tv. 58. §-a ettől eltérő szabályt nem tartalmazott, az adó mértéke ingó

vagyontárgy átruházásából származó jövedelem esetén is 16 százalék volt. Az Szja.tv. 58. § 2011-ben hatályos (7) bekezdése értelmében nem kell megfizetni az ingó vagyontárgyak átruházásából az év során együttesen származó jövedelem adójának a 32 ezer forintot meg nem haladó részét.

- [13] A fentiekből következően a terheltet a 2011. évben keletkezett 294.840 forint jövedelme után $(294.840 \cdot 0,16 - 32.000)$ 15.174 forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség terhelte. A terhelt e kötelezettségének nem tett eleget, így az állami adóbevétel a fenti összeggel csökkentette.
- [14] Mind az elkövetéskor hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. számú tvr. (a továbbiakban: Btk.) 27. § (1) bekezdés a) pontja, mind a jogerős ügydöntő határozat meghozatala időpontjában hatályos Btk. 462. § (3) bekezdése alapján nem valósul meg bűncselekmény, ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány a százezer forintot nem haladja meg, így a terhelt terhén személyi jövedelemadó adónem vonatkozásában bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg.
- [15] Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény 3. §-a tételesen felsorolja, hogy a jövedelmet szerző magánszemély milyen esetekben köteles egészségügyi hozzájárulást fizetni. Figyelemmel arra, hogy az ingó vagyon átruházásából származó jövedelem nincs nevesítve, a terheltet mulasztás e tekintetben sem terheli, nevezett terhén a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben bűncselekmény elkövetése - az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezés estén - az egészségügyi hozzájárulás adónem vonatkozásában sem állapítható meg.
- [16] A Legfőbb Ügyészség a BF.390/2019/2-I. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - egy számszaki elírás helyesbítése mellett - annak indokaival együtt, változatlan tartalommal tartotta fenn; indítványozta, hogy a Kúria a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól - a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - mentse fel, és rendelkezzen az általa vagyonek Kobzás címén megfizetett összegnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított törvényes kamatával együtt való visszatérítéséről a terhelt részére.
- [17] A Kúria által beszerzett adatok szerint a terhelt 2017. január 30. napján elhalálozott, azt megelőzően a vagyonek Kobzás címén megítélt összegből 182.970 forintot fizetett meg; a végrehajtási eljárás jelenleg a terhelt örököseivel szemben folyik (4. sorszámu hivatalos feljegyzés).
- [18] A Kúria a 2019. április 25-én kelt Bfv.III.396/2019/6. számú végzésével a jogerős ügydöntő határozattal alkalmazott vagyonek Kobzás végrehajtását felfüggesztette.

III.

- [19] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el.
- [20] A felülvizsgálati indítvány alapos.
- [21] A Kúria előjáróban utal arra, hogy az indítványban kifejtetteket osztotta annak kapcsán, hogy bár az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata nem nyitotta meg a Be. 649. § (3) bekezdése szerinti felülvizsgálat kötelezettségét, azonban az alkotmányos értelmezésnek megfelelő anyagi jogszabály megsértése miatt felülvizsgálatnak a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában megjelölt okból helye lehet, amennyiben a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását e jogsértés eredményezte. Ez utóbbi törvényi rendelkezés szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye akkor, ha a bíróság abban a terhelt bűnősségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg. Ezért az indítvány alapján a felülvizsgálatnak helye van.
- [22] A Veszprém Megyei Főügyészség indítványa - az abban kifejtett indokoknál fogva - érdemben is alapos. A terhelt tevékenysége nem felelt meg maradéktalanul az Szja.tv. - az elkövetéskor hatályos - 58. § (8) bekezdésében meghatározott, konjunktív feltételeknek, következésképp arra az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelemre vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni. Ebből következően a hivatkozott § (5) bekezdése szerint a bevétel 25%-a számított jövedelemnek, és a (7)

bekezdés szerint nem kellett megfizetni az év során együttesen származó jövedelem adójának a 32 ezer forintot meg nem haladó részét.

- [23] Ennek megfelelően a terhelt 2011. évben az ingó vagyontárgy átruházásából származó 294.840 forint jövedelmét mulasztotta el bevallani, ami után - annak 16%-ából, azaz 47.174 forintból leszámítva a 32.000 forint adókedvezményt - helyesen 15.174 forint személyi jövedelemadót mulasztott el megfizetni.
- [24] Egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség pedig nem terhelte a terheltet, mert az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény - elkövetéskor hatályos - 3. §-a az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem után ilyen kötelezettséget nem határozott meg.
- [25] A terhelt cselekménye folytán a költségvetést ért vagyoni hátrány így nem éri el a 100.000 forintot, ezért azzal az elkövetéskor hatályos Btké. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében nem valósult meg bűncselekmény. Ez pedig a terhelt bűnösségének megállapítását kizárja; csupán megjegyzi a Kúria, hogy ugyanígy rendelkezik az elbíráláskor hatályos Btk. 462. § (3) bekezdése is.
- [26] A kifejtettekre tekintettel a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal támadott részében a Be. 662. § (2) bekezdés a) pont első fordulata szerint megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott; a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - mert a cselekmény nem bűncselekmény - felmentette.
- [27] A Be. 856. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel, a hivatkozott törvényhely (3) bekezdése szerint a pénzösszegre vonatkozó vagyoneklobzás címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a terheltet felmentette, és a felmentő ítélet vagyoneklobzást nem tartalmaz. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el.
- [28] A Kúria ennek megfelelően járt el. Ennek során a visszatérítést - a terhelt halála ellenére - a terhelt javára rendelte el. A Be. 856. § (4) bekezdése szerint ugyanis a visszatérítést a bíróság hivatalból vagy az ügyész, a terhelt, a védő vagy az egyéb érdekelt indítványára rendeli el, a hivatkozott törvényhely (5) bekezdés a) pontja pedig azt teszi lehetővé, hogy ha a rendkívüli jogorvoslatot - miképp jelen esetben - a terhelt halála után indítványozták, a visszatérítést a terhelt örököse is indítványozhatja. A (6) bekezdés szerint a visszatérítést a terhelt örököse részére akkor kell teljesíteni, ha a visszatérítést a terhelt örököse indítványozta. Jelen ügyben azonban nem ez történt, hanem a visszatérítésről a Kúria az ügyész indítványa alapján döntött.
- [29] A visszatérítés kapcsán analógia alkalmazásának nincs helye, mert az törvényi felhatalmazás nélkül a polgári jog szabályai által rendezett tulajdoni viszonyokba való beavatkozást jelentene; ekként a visszatérítés jogosultja - nem a terhelt örökösétől származó indítvány alapján, vagy hivatalbóli döntés esetén - csak a terhelt lehet, a visszatérítendő összeg további sorsát pedig a polgári (öröklési) jog szabályai határozzák meg.
- [30] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről a Be. 664. § (1) bekezdés zárófordulata szerint rendelkezett.

IV.

- [31] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére tekintettel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hiteléről:

tisztviselő
BÉ